

LEIÐBEININGAR SÝNAR HF.

UM FYLGNI VIÐ SAMKEPPNISLÖG

Efnisyfirlit

1	Samkeppnisstefna Sýnar - leiðbeiningar	3
2	Um sátt Sýnar við Samkeppniseftirlitið vegna samruna við 365	4
3	Aðskildar rekstrareiningar	5
3.1	Ljósvararekstur	5
3.2	Heildsala Sýnar	5
4	Miðlar - Aðgangur að sjónvarpsefni	5
4.1	Aðgangsleið A og B	6
4.2	Framleiðsla á íslensku efni og áframhaldandi rekstur fjölmiðla	6
4.3	Miðlar - trúnaður og jafnræði í upplýsingagjöf	7
5	Heildsala Sýnar – aðgangur að þjónustu	7
5.1	Verksvið heildsölu Sýnar – almennar kvaðir v/nýrra aðila	7
5.2	IPTV þjónusta Sýnar - Tvær aðgangsleiðir	8
5.3	Dreifing sjónvarps í opinni dagskrá	8
5.4	Dreifing fyrir útvarp og sjónvarp	8
5.5	Jafnræði í aðgangi, trúnaður	9
5.5.1	Jafnræði í aðgangi og upplýsingaflæði	9
5.5.2	Trúnaður - heildsala	10
6	Sjálfstæði Sýnar	11
7	Um form samskipta skv. samkeppnisreglum	11
8	Bann við samkeppnishamlandi samningum milli fyrirtækja	13
8.1	Almennt um ákvæði 10. gr. samkeppnislaga	13
8.2	Lárétt samráð um verð eða kostnað	14
8.3	Lárétt samráð um skilmála	14
8.4	Lárétt markaðsskipting	15
8.5	Samráð við tilboðsgerð í útboðum	15
8.6	Upplýsingaskipti	15
8.7	Viðbrögð	16
8.8	Lóðrétt samráð	17

9	Misnotkun á markaðsráðandi stöðu	18
9.1	Einkakaupasamningar	19
9.2	Samtvinnun	19
9.3	Viðskiptaneitun	20
9.4	Skaðleg undirverðlagning	20
9.5	Samkeppnishamlandi afslættir	21
9.6	Sértæk verðlækkun	21
9.7	Verðmismunun	21
9.8	Verðþrýstingur	21
10	Eftirlit og endurskoðun	22

1 SAMKEPPNISSTEFNA SÝNAR - LEIÐBEININGAR

Sýn hf. er alhliða fjarskipta- og fjölmiðlafyrirtæki. Félagið býður einstaklingum, fyrirtækjum, stofnunum og opinberum aðilum alla meginþætti fjarskiptaþjónustu, þ.m.t. sjónvarpsþjónustu.

Það er ófrávíkjanleg stefna Sýnar að haga starfsemi sinni í einu og öllu í samræmi við ákvæði samkeppnislaga og stuðla um leið að heilbrigðri samkeppni á íslenskum fjarskipta- og fjölmiðlamarkaði. Sýn lítur svo á að sérhver háttsemi innan fyrirtækisins sem fer í bága við ákvæði samkeppnislaga sé skaðleg hagsmunum fyrirtækisins.

Viðurlög við samkeppnislagabrotum geta verið þung og haft mikil áhrif bæði á félagið og einstaka starfsmenn.

Sýn lítur svo á að samkeppnislagabrot séu afar skaðleg fyrir félagið:

Samkeppnislagabrot geta leitt til

- þungra sekta,
- hárra skaðabótagreiðslna,
- persónulegrar refsingar starfsmanna,

Að frátöldum miklum áhrifum á ímynd og trúverðugleika.

Það er á ábyrgð sérhvers starfsmanns Sýnar að haga háttsemi sinni fyrir hönd félagsins í samræmi við samkeppnisreglur. Allir starfsmenn verða upplýstir um þær samkeppnisreglur sem gilda um félagið og mun stjórn og lykilstarfsmenn undirrita yfirlýsingu m.a. um að viðkomandi muni fylgja sátt sem Sýn gerði við Samkeppniseftirlitið (SE) í ákvörðun nr. 42/2017 vegna kaupa á tilteknum eignum 365 („sáttin“).

Tilgangur þessara leiðbeininga er tvíþættur:

- annars vegar að útskýra helstu efnisatriði þeirra **samkeppnisreglna** sem hvað mesta þýðingu hafa fyrir starfsemi Sýnar,
- hins vegar að útskýra þær reglur sem sérstaklega gilda um Sýn skv. **sátt** við Samkeppniseftirlitið.

Nauðsynlegt er að allir þeir sem koma að starfsemi Sýnar séu meðvitaðir um þær reglur sem gilda um félagið að samkeppnisrétti og hvernig þær reglur hafa áhrif á háttsemi fyrirtækisins. Leiðbeiningar þessar eru eingöngu ætlaðar til notkunar innan félagsins.

Eðli málsins samkvæmt geta leiðbeiningarnar þó ekki tekið til allra atriða eða kringumstæðna sem upp kunna að koma í starfsemi félagsins. Sýn mælist til þess að starfsmenn leiti til **aðallögfræðings félagsins um ráðgjöf**, séu þeir í vafa um hvort tiltekin háttsemi samræmist samkeppnislögum. Ef grunur leikur á samkeppnislagabroti innan fyrirtækisins, er jafnframt ætlast til þess að viðkomandi láti aðallögfræðing vita, hvort heldur hugsanlegt brot stafar af eigin háttsemi viðkomandi eða annarra starfsmanna fyrirtækisins, eða keppinauta. Aðallögfræðingur annast, f.h. Sýnar, samskipti við óháðan kunnáttumann sem skipaður er samkvæmt sátt við Samkeppniseftirlitið.

Samkeppnislögin krefjast ekki ásetnings til brota. Það hefur því ekki þýðingu gagnvart lögunum hvort viðkomandi starfsmaður vissi að umrædd háttsemi var ólöglegt eða ekki. Því er mjög mikilvægt að starfsmenn þekki helstu efnisreglur samkeppnislaga og leiti ráðgjafar hjá aðallögfræðingi Sýnar þegar þeir eru í vafa.

2 UM SÁTT SÝNAR VIÐ SAMKEPPNISEFTIRLITIÐ VEGNA SAMRUNA VIÐ 365

Í október 2017 undirritaði Sýn sátt við Samkeppniseftirlitið vegna kaupa félagsins á tilteknum eignum og rekstri 365 miðla hf. og undirgekkst félagið þar með tiltekin skilyrði sem hafa það að markmiði að tryggja samkeppni. Aðgerðir samkvæmt sáttinni snúa m.a. að því að:

1. Nýjum og smærri keppinautum sé gert auðveldara að veita Sýn og öðrum keppinautum samkeppnislegt aðhald.
2. Efla fjölraði og fjölbreytni á sjónvarpsmarkaði.
3. Neytendur njóti eðlilegrar hlutdeildar í þeim ábata sem samrunanum er ætlað að ná fram.
4. Vinna gegn skaðlegum áhrifum sameiginlegs eignarhalds.
5. Vinna gegn hættu á samhæfðri hegðun á markaði.

Þannig hvíla **sérstakar kvaðir** á félaginu eftir samrunann, samkvæmt umræddri sátt, auk **almennra reglna** samkeppnislaga. Þá varð m.a. sú breyting við samrunann að Sýn var skilgreint í markaðsráðandi stöðu á markaði fyrir áskriftarsjónvarp, auk sterkrar stöðu m.a. á markaði fyrir dreifingu á sjónvarps- og útvarpsefni. Mikilvægt er að starfsmenn þekki þær skyldur sem hvíla á félaginu. Þá kveður sáttin sérstaklega á um að innleidd sé samkeppnisréttaráætlun fyrir Sýn sem miði m.a. að því að farið sé að sáttinni.

3 AÐSKILDAR REKSTRAREININGAR

3.1 LJÓSVAKAREKSTUR

Samkvæmt sáttinni skal starfrækt **sérstök rekstrareining** innan Sýnar sem annast ljósvakarekstur. Í sáttinni er viðkomandi eining kölluð **Ljósvakasvið en heitir í dag Miðlar**. Miðlar skulu vera bókhalds- og fjárhagslega aðskildir frá öðrum rekstri félagsins en er ekki að vera sérstakur lögaðili. Innan Miðla er allur ljósvakarekstur, einnig rekstur *mikilvæggra sjónvarpsrása* (MSR).¹

Eigi sér stað viðskipti milli Miðla annars vegar og annarra deilda Sýnar hins vegar um þjónustu sem Sýn býður *nýjum aðilum*² skulu þau vera á **viðskiptalegum forsendum** eins og um viðskipti milli ótengdra aðila væri að ræða. Í þessu felst að óheimilt er að mismuna nýjum aðilum í verðlagningu á slíkri þjónustu gagnvart Miðlum.

3.2 HEILDSALA SÝNAR

Sáttin kveður einnig á um að að heildsala Sýnar skuli rekin sem **sérstök eining** innan Sýnar og skuli vera aðskilin frá smásölu Sýnar, rekstrarlega, stjórnunarlega og bókhaldslega. Sérstakur yfirmaður skal stýra heildsölunni og starfsmenn smásölu skulu ekki sinna verkefnum heildsölu og öfugt. Smásala og heildsala Sýnar skulu vera aðskilin með þeim hætti að hvort svið/eining um sig sé sjálfstæð og aðskilin í daglegri stjórnun og með aðgangsstýringu að upplýsingakerfum fyrir hvort svið/einingu um sig. Reikningshald vegna einingarinnar skal vera sjálfstætt og reikningsskil í samræmi við meginreglur laga um ársreikninga.

Heildsala Sýnar skal ekki starfa á smásölustigi.

4 MIÐLAR - AÐGANGUR AÐ SJÓNVARPSEFNI

Í kjölfar sáttarinnar við Samkeppniseftirlitið árið 2017 var Miðlum skylt að selja *nýjum aðila* í heildsölu eina eða fleiri sjónvarpsrásir eða pakka með sjónvarpsrásum sem smásölusvið Sýnar selur hverju sinni. Þessi heildsöluáætlun er fallin niður en Sýn mun leitast við að bjóða nýjum aðilum upp á aðgang að sjónvarpsefni sem fyrr, bæði MSR og aðrar rásir. Þó gildir skylda til

¹ MSR er í sáttinni skilgreind sem rásir þar sem sýnt er sjónvarpsefni sem neytendur telja sérstaklega eftirsóknarvert. Í dag eru þetta Stöð2, Stöð2Sport og fylgirásir, og Golfstöðin.

² Í samkeppnisáætlun þessari er vísað til „nýrra aðila“ í þeirri merkingu sem sett er fram í sáttinni. Samkvæmt sáttinni er nýr aðili fyrirtæki sem bauð ekki upp á pakka eða vöndla af fjarskipta- og sjónvarpsþjónustu á þeim tíma er sáttin var undirrituð. Einnig falla hér undir ný fyrirtæki sem ekki höfðu áður veitt fjarskipta- og sjónvarpsþjónustu og eru ekki undir yfirráðum fyrirtækja sem veitt hafa slíka þjónustu. Sú heildsöluáætlun sem var í gildi árin 2017-2020 tók eingöngu til nýrra aðila og féll úr gildi í október 2020.

að gera þriggja ára samning við aðila sem óskar eftir skinnuþjónustu í þrjú ár eftir að Sýn er fyrst unnt að bjóða skinnuþjónustu.

4.1 AÐGANGSLEIÐ A OG B

Í fyrsta lagi er gert ráð fyrir því að *nýr aðili* semji við Sýn frá grunni, þ.e. **Aðgang sleið A. Heildsöluverð** sem nýjum aðilum býðst á sjónvarpsrásum Sýnar skal a.m.k. ekki vera hærra en það heildsöluverð sem smásöluvið Sýnar greiðir fyrir aðgang að MSR. Heildsöluverðlagning skal stuðla að því að nýr aðili geti boðið MSR (sem hluta af pakka/vöndli) með samkeppnishæfum og arðsömum hætti og að ekki sé hætta á verðþrýstingi³ (e. *margin squeeze*). Mikilvægt er að nýir aðilar geti veitt Sýn og öðrum keppinautum raunverulegt aðhald í sölu á pökkum sem innihalda fjarskipta- og sjónvarpsþjónustu.

Í heildsöluverði fyrir mikilvægar sjónvarpsrásir **má ekki gera ráð fyrir þjónustu sem nýr aðili óskar ekki eftir**, s.s. dreifingu. Ekki mega vera ákvæði í samningunum sem beint eða óbeint hafa áhrif á dreifingarmáta stöðvanna, s.s. í gegnum OTT lausnir eða önnur IPTV kerfi en kerfi Sýnar. Er það gert til þess að tryggja að nýir aðilar geti nýtt sér OTT netlausnir við dreifingu á sjónvarpsefni, ef þeir kjósa. Í samræmi við ákvæði sáttarinnar hefur Sýn boðið MSR án dreifingarkostnaðar (OTT-leið).

Þá mega ekki heldur vera í samningum um MSR rásir samtvinnunar- eða einkakaupaákvæði sem takmarki möguleika nýrra aðila á markaðnum. Þannig er Sýn óheimilt að gera það að skilyrði að nýir aðilar kaupi ekki sjónvarpsrásir eða aðra sjónvarpsþjónustu af öðrum aðilum en Sýn.

Auk framangreindrar Aðgang sleiðar A, er gert ráð fyrir því að nýjum aðila bjóðist að semja við Sýn um aðgang að MSR á sambærilegum grundvelli og gert var í samningi við Hringdu sem undirritaður í aðdraganda þess að samruninn var samþykktur. **Aðgang sleið B.**

4.2 FRAMLEIÐSLA Á ÍSLENSKU EFNI OG ÁFRAMHALDANDI REKSTUR FJÖLMIÐLA

Sýn var skuldbundin til að **halda áfram rekstri** þeirra fjölmiðla sem færðust yfir við samrunann fram til 1. desember 2020.

Í því felst m.a. áframhaldandi rekstur fréttastofu Stöðvar 2 og Bylgjunnar eða sambærilegra fréttastofa, og kaup og framleiðsla á íslensku efni. Sýn gat þó gert breytingar á framboði fréttu eða framleiðslu íslensks efnis vegna verulegra utanaðkomandi neikvæðra breytinga á markaðsaðstæðum.

³ Um verðþrýsting er fjallað í kafla 9.8

4.3 MIÐLAR - TRÚNAÐUR OG JAFNRÆÐI Í UPPLÝSINGAGJÖF

Í sáttinni er kveðið á um að Miðlum sé með öllu óheimilt að miðla til smásölu Sýnar hvers konar **viðskiptalegum upplýsingum** sem tengjast rekstri þeirra keppinauta Sýnar sem jafnframt eru viðskiptavinir Miðla. Sama skylda á við um önnur svið eða deildir Sýnar. Meðal annars mega viðkvæmar upplýsingar um keppinauta Miðla, sem eru viðskiptavinir annarra sviða Sýnar, ekki berast til Miðla. Til dæmis getur verið um að ræða ákvarðanir um samkeppnishegðun ljósvakamiðla annarra fyrirtækja sem kaupa dreifingu af Sýn, t.d. stækkun á útsendingarsvæði.

Þá er kveðið á um að Sýn skuli grípa til viðeigandi skipulagsbreytinga til að tryggja trúnað og innleiða skilvirkar **aðgangsstýringar**. Á þetta m.a. við um tölvukerfi Sýnar. Loks er tekið fram að sérstakur **tengiliður** sem skipaður skal samkvæmt sáttinni skuli annast samskipti við nýja aðila. Gengið hefur verið frá starfslýsingu tengiliðar og vísast til hennar.

Jafnframt þurfa Miðlar að gæta að **jafnræði í upplýsingagjöf** til viðskiptaaðila. Sáttin mælir fyrir um að mikilvægar viðskiptalegar upplýsingar frá Miðlum skuli berast með sama hætti og á sama tíma til annars vegar smásölu Sýnar og hins vegar til *nýrra aðila* sem gert hafa samning við Miðla samkvæmt sáttinni. Sjá einnig kafla 8.6.

5 HEILDSALA SÝNAR – AÐGANGUR AÐ ÞJÓNUSTU

5.1 VERKSVIÐ HEILDSÖLU SÝNAR – ALMENNAR KVAÐIR V/NÝRRRA AÐILA

Verksvið heildsölu Sýnar er

- að selja aðgang að fjarskiptanetum fyrirtækisins
- selja heildsöluaðgang að IPTV
- selja fjölmiðlum (efnisveitum) flutning og dreifingu á efni, þ.e.
 - UHF sjónvarpsdreifingu í lofti
 - sjónvarpsdreifingu yfir IPTV
 - útvarpsdreifingu

Til að gera nýjum aðila auðveldara að koma inn á markaðinn, getur Sýn veitt aðgang að gagnaflutningi (bitastraumi) í heildsölu á jafnræðisgrundvelli. Það sama á við um talsímaþjónustu og aðra tengda fjarskiptaþjónustu.

Almennt gildir að á heildsölu Sýnar hvíla skyldur um hlutlægni og jafnræði, þannig að nýir aðilar eða minni ljósvakamiðlar (sjá nánar kafla 5.4) hljóti sams konar þjónustu (hraði, skilmála, gæði) og félög tengd Sýn, smásala og Miðlar.

5.2 IPTV ÞJÓNUSTA SÝNAR - TVÆR AÐGANGSLEIÐIR

Í samræmi við markmið sáttarinnar mælir hún fyrir um auðveldari aðgang nýrra aðila að sjónvarpsþjónustu Sýnar (IPTV). Þannig ber Sýn að auðvelda aðgang nýrra aðila að markaðinum með tveim mismunandi aðgangsléiðum að IPTV þjónustu félagsins:

- a. *Einföld heildsala á sjónvarpi Sýnar.* Í einfaldri heildsölu felst heildsala á sjónvarpsrásum í gegnum IPTV-kerfi Sýnar þar sem nafn og vörumerki Sýnar er á þjónustunni. *Nýr aðili*, sem er viðsemjandi heildsölu Sýnar, á í viðskiptasambandi við endanotanda og ber ábyrgð á að afhenda myndlykil og veita þjónustu á fyrsta stigi.
- b. *Heildsala á skinnuþjónustu.* Í slíkri heildsölu felst allt það sama og í einfaldri heildsölu að því undanskildu að í því valmyndakerfi sem er notað á myndlyklum skal Sýn koma fyrir vörumerki (lógó) viðsemjanda heildsölunnar (*nýs aðila*) þar sem því verður við komið. Sýn skal tryggja að öll þróun valmyndakerfisins, ný virkni, lagfæringar og viðbætur verði einnig innleiddar samtímis í valmyndakerfi viðsemjanda heildsölunnar.

5.3 DREIFING SJÓNVARPS Í OPINNI DAGSKRÁ

Sýn rekur eðli málsins samkvæmt einnig aðrar sjónvarpsrásir en MSR, sem falla utan sáttarinnar. Um þær rásir fer eftir fjölmiðlalögum.

Tekið er fram í sáttinni að Sýn sé m.a. heimilt að bjóða línulegt innlent dagskrárefni í opinni dagskrá, þ.e. án sérstaks endurgjalds fyrir endanotanda. Óski nýr aðili eftir því að dreifa þessari dagskrá skal Sýn samkvæmt sáttinni verða við því án ástæðulauss dráttar og óháð dreifingarmáta stöðvanna, s.s. í gegnum OTT lausnir eða önnur IPTV-kerfi en kerfi Sýnar, enda uppfylli nýir aðilar með dreifingu sinni málefnaleg skilyrði rétthafa um vernd höfundarréttar.

Sýn skal ekki breyta röð á fjarstýringu eða notendaviðmóti þannig að það hafi neikvæð áhrif á áhorf hjá öðrum sjónvarpsstöðvum. Sýn er þó heimilt að láta röð á fjarstýringu og notendaviðmót endurspeglast í verðlagningu fyrir slíka þjónustupætti á grundvelli útgefinnar gjaldskrár á hverjum tíma.

5.4 DREIFING FYRIR ÚTVARP OG SJÓNVARP

Í sáttinni er mælt fyrir um **almennan heildsöluaðgang** fyrir fjölmiðlaveitur að dreifikerfum Sýnar fyrir útvarp og sjónvarp. Um slíkan aðgang gilda reglur um jafnræði og gagnsæi, sjá nánar kafla 5.5.

Einnig er lögð **sérstök kvöð** á Sýn um aðgang að loftnetsdreifikerfinu fyrir opna dagskrá **minni** sjónvarpsstöðva,⁴ sem standa að eigin dagskrárgerð með innlendu fréttu og menningarefni.

Skulu slíkar stöðvar njóta kjara, sem endurspeglar stærð þeirra, og forgangs að a.m.k. þremur rásur sem er dreift í ólæstri dagskrá á myndlykli Sýnar í 99% landfræðilegri dekkun. Þar af skal Sýn bjóða sömu aðilum möguleika á a.m.k. einni rás á opnu dreifikerfi fyrirtækisins fyrir sjónvarp sem nær til 99% heimila. Sýn hefur sett **verklagsreglur** um úthlutun þessara rása á dreifikerfinu sem sérstaklega voru kynntar fyrir óháðum kunnáttumanni og Samkeppniseftirlitinu.

5.5 JAFNRÆÐI Í AÐGANGI, TRÚNAÐUR

5.5.1 Jafnræði í aðgangi og upplýsingaflæði

Heildsölu Sýnar er skylt að gæta **jafnræðis** og **hlutlægni** gagnvart *nýjum aðilum* og *minni ljósvakamiðlum*, sem semja um heildsöluþjónustu. Í þessu felst m.a. að heildsalan skal tryggja að annars vegar félög tengd Sýn, smásala og Miðlar annars vegar og hins vegar keppinautar Sýnar (*nýir aðilar* og *minni ljósvakamiðlar*) fái aðgang og alla nauðsynlega tengda þjónustu með eftirfarandi hætti:

- a. Aðgangur skal veittur smásölu Sýnar og keppinautum hennar með **sömu afgreiðsluferlum, hraða og skilmálum**.
- b. Aðgangur að fjarskiptakerfum, tæknilausnum og þjónustu skal veittur smásölu Sýnar og keppinautum hennar með **sömu gæðum og þjónustustigi**.
- c. Smásala Sýnar og keppinautar hennar skulu hafa **sama aðgang að upplýsingum** um tæknileg og önnur nauðsynleg atriði sem tengjast með eðlilegum hætti fyrirspurnum og beiðnum um aðgang að þjónustu hjá heildsölu Sýnar. Á það við um hvers konar mikilvægar viðskiptalegar eða tæknilegar upplýsingar.

Heildsölunni er óheimilt að mismuna viðskiptavinum sínum nema til þess standi sannanlegar málefnalegar ástæður.

Þá er lögð skylda á heildsöluna að **upplýsa** alla viðskiptavini sína um nýjar eða fyrirhugaðar vörur eða þjónustu, breytingar eða áætlanir tengdar núverandi eða fyrirhugaðri þjónustu, á sama tíma og með sama hætti þegar um er að ræða aðgang að þjónustu skv. sáttinni. Tekur þetta m.a. til áforma um uppbyggingu, endurnýjun og breytingu fjarskiptatenginga, viðhald og verulegar viðgerðir á búnaði eða kerfum í beinni eigu Sýnar. Skulu framangreindar upplýsingar vera aðgengilegar þessum aðilum á sama tíma og með sama hætti. Að jafnaði skal miða við að upplýsingar sem nauðsynlegt er fyrir viðskiptavin heildsölu Sýnar að hafa aðgang

⁴ Samkvæmt sáttinni er með minni sjónvarpsstöð átt við ljósvakamiðil sem er með veltu undir 500 m.kr. á ári, ein sér eða á samstæðugrundvelli, eftir því sem við á.

að, séu aðgengilegar á þjónustuvef, heimasíðu eða sendar með tölvupósti. Upplýsingaskyldan tekur ekki til nýjunga sem koma til að frumkvæði viðskiptavina heildsölu Sýnar, þ.m.t. smásölu Sýnar, og eru þróaðar í samstarfi við einstaka viðskiptavini, fyrr en eftir að hin nýja vara/þjónusta er orðin hluti af almennu vöru- og/eða þjónustuframboði heildsölu Sýnar.

Heildsalan skal veita nýjum aðilum og smærri ljósvakamiðlum aðgang

-með sömu ferlum, hraða og skilmálum

-sömu gæðum og þjónustustigi

-að sömu upplýsingum um nauðsynleg atriði tengd aðgangi

og eigin deildum

og skal hafa upplýsingar nauðsynlegar aðgangi aðgengilegar öllum hlutaðeigandi

5.5.2 Trúnaður - heildsala

Sérstaklega er mælt fyrir um vernd trúnaðarupplýsingar og aðgangsstýringar á milli annars vegar smásölu og hins vegar heildsölu Sýnar. Samkvæmt sáttinni skal Sýn tryggja með öllum nauðsynlegum aðgerðum að **trúnaðarupplýsingar** sem heildsala Sýnar býr yfir um einstaka endanotendur berist ekki til annarra viðskiptavina heildsölnnar, þar á meðal smásölu Sýnar. Sýn skal gera nauðsynlegar ráðstafanir til að koma í veg fyrir hagsmunaárekstra sem geta skaðað hagsmuni viðskiptavina heildsölu Sýnar. Í því felst m.a. að sömu starfsmenn og undirmenn þeirra starfi ekki samtímis fyrir heildsölu og smásölu fyrirtækisins. Í þessu skyni skal Sýn gæta þess að fullnægjandi **aðgangsstýringar** séu fyrir hendi þannig að aðgangur að tölvukerfum heildsölu sé aðgangsstýrður. Virkt **eftirlit** skal haft með notkun kerfa og gagna hjá heildsölu Sýnar.

Aðgangur að upplýsingum hjá heildsölu Sýnar, sem varða rekstur eða viðskipti hennar sem og aðrar upplýsingar sem rétt og eðlilegt er að leynt fari, skal vera starfsmönnum smásölu Sýnar með öllu lokaður. Starfsmenn tæknisviðs Sýnar og tæknimenn á Miðlum geta eftir atvikum þurft aðgang að upplýsingum bæði smásölu og heildsölu og skal slíkur aðgangur vera veittur með rekjanlegum hætti þannig að unnt sé að greina hvaða starfsmaður hefur viðkomandi aðgang og hvaða upplýsingar viðkomandi hefur aðgang að.

Til stuðnings framangreindri trúnaðarskyldu skulu einn eða fleiri starfsmenn heildsölu Sýnar tilnefndir sem **tengiliður** við *nýja aðila* og *fjölmíðlaveitur*. Hlutverk tengiliðar er að annast samskipti við nýja aðila og fjölmíðlaveitur sem óska eftir aðgangi sem mælt er fyrir um í sáttinni. Þá er það einnig hlutverk hans að semja við nýja aðila (t.d. um aðgang að MSR eða IPTV) að höfðu eðlilegu viðskiptalegu samráði við viðkomandi deild Sýnar. Sýn hefur útbúið starfslýsingu fyrir tengilið.

6 SJÁLFSTÆÐI SÝNAR

Í ákvörðun samkeppnisyfirvalda frá 2017 kemur fram að hluthafar Sýnar og Símans séu að miklu leyti sömu innlendu fagfjárfestarnir og fjórir stærstu hluthafarnir í báðum félögum séu þeir sömu. Bregðast þurfi við umtalsverðum eignatengslum á milli þessa tveggja stærstu aðila á íslenskum fjarskiptamarkaði.

Í þessu samhengi undirgekkst Sýn skilyrði sem ætlað er að tryggja sjálfstæði félagsins betur en ella

- um **samkeppnislegt sjálfstæði** stjórnar og lykilstarfsmanna⁵
- og varðandi **eignarhluti í keppinautum**

Í því skyni að tryggja **samkeppnislegt sjálfstæði** stjórnar og lykilstarfsmanna fyrirtækisins skulu stjórnarmenn og lykilstarfsmenn Sýnar ekki vera tengdir keppinautum fyrirtækisins í gegnum atvinnu, stjórnarsetu eða eigið eignarhald. Hið sama á við um maka eða sambúðarmaka framangreindra aðila í gegnum atvinnu sem lykilstarfsmenn, stjórnarsetu eða eignarhald. Þá skulu aðilar sem sinna reglubundið hagsmunagæslu eða ráðgjafarstörfum keppinauta Sýnar ekki sitja í stjórn Sýnar.

Varðandi eignarhluti hluthafa í keppinautum ber Sýn einnig að tryggja að eignarhlutir hluthafa Sýnar raski ekki samkeppni. Samkvæmt sáttinni skal Sýn tryggja eftir því sem kostur er að hagsmunir, sem kunna að leiða af eignarhlutum hluthafa sem jafnframt eiga eignarhlut í keppinautum félagsins, hafi ekki áhrif á þær ákvarðanir sem teknar eru varðandi rekstur Sýnar og hegðun á markaði. Er athygli stjórnarmanna og lykilstarfsmanna sérstaklega vakin á þessu og er þetta atriði tekið fram í undirrituðum yfirlýsingum þeirra.

Stjórn og lykilstarfsmenn Sýnar skulu haga samskiptum sínum við hluthafa félagsins með þeim hætti að ekki skapist hætta á að samkeppni sé raskað. M.a. skal tryggja að viðkvæmar viðskiptaupplýsingar berist ekki til hluthafa sem jafnframt eiga eignarhlut í keppinautum Sýnar. Er nánar kveðið á um þetta atriði í starfsreglum stjórnar.

7 UM FORM SAMSKIPTA SKV. SAMKEPPNISREGLUM

Auk þeirra sérstöku skyldna sem hvíla á Sýn samkvæmt sáttinni, og reifaðar hafa verið hér að framan, gilda almennar reglur samkeppnislaga um starfsemi og markaðshegðun Sýnar. Þær reglur samkeppnislaga nr. 44/2005 sem hafa mesta þýðingu fyrir starfsemi Sýnar eru þessar:

1. Regla 10. gr. samkeppnislaga sem bannar skaðlegt samráð milli fyrirtækja

⁵ Samkvæmt sáttinni er með lykilstarfsmanni átt við einstakling í stjórnunarstarfi sem telst vera fruminnherji í Sýn á hverjum tíma.

2. Regla 11. gr. samkeppnislaga sem mælir fyrir um bann við misnotkun á markaðsráðandi stöðu

Stjórnendum og starfsmönnum Sýnar ber að hafa í huga að samkeppnislög gera ekki kröfu um sérstakt form samskipta/samninga sem heyra undir lögin, hvort heldur varðar almennar samkeppnisreglur eða þær reglur sem sérstaklega hvíla á Sýn samkvæmt sáttinni.

Þannig þurfa þau samskipti milli fyrirtækja sem koma til skoðunar samkvæmt samkeppnislögum ekki að vera formbundin, heldur geta hvers konar óformleg samskipti komið til skoðunar samkvæmt samkeppnisreglunum. „Samningar“ þurfi hvorki að vera skriflegir né undirritaðir, svo þeir heyri undir lögin, heldur getur hvaða form samskipta sem er talist til samninga samkvæmt lögnum.

Form samnings/samskipta skiptir ekki máli	Ólögmat samskipti keppinauta geta t.d. verið í formi: <ul style="list-style-type: none">– skriflegs samnings– munnlegs samnings– heiðursmannasamkomulags– ófullgerðs samnings/ekki lagalega bindandi– tölvupósts– símtals– önnur skjöl s.s. memo, upplýs.skipti– umræður á fundi Auk þess má vekja athygli á því að: <ul style="list-style-type: none">– aðilar þurfa ekki að virða samkomulag til að það teljist vera fyrir hendi– skiptir ekki máli þótt gildistími samnings er liðinn ef hann er virtur í reynd
--	--

Með vísan til framangreinds gerir Sýn þá kröfu til þeirra sem starfa innan félagsins, að gætt sé ákveðinnar **formfestu í samskiptum**, sérstaklega þegar rætt er við keppinauta og eftir atvikum viðskiptaaðila um atriði sem kunna að varða samkeppni. Hafa ber í huga að samskipti, hvort heldur sem er tölvupóstur, minnisblöð eða óformleg samskipti önnur, kunna að vera skoðuð einangrað, án þess að forsaga samskiptanna eða það umhverfi sem þau spretta úr, liggi ljós fyrir þeim sem skoðar.

8 BANN VIÐ SAMKEPPNISHAMLANDI SAMNINGUM MILLI FYRIRTÆKJA

8.1 ALMENNT UM ÁKVÆÐI 10. GR. SAMKEPPNISLAGA

Ákvæði 10. gr. samkeppnislaga leggur bann við öllum samningum og samþykktum milli fyrirtækja sem hafa það að markmiði eða af þeim leiðir að **komið sé í veg fyrir samkeppni eða henni sé raskað**. Ákvæði 10. gr. tekur bæði til samkeppnishamlandi samninga eða samskipta á milli keppinauta (*láréttar* samkeppnishömlur) og á milli fyrirtækja á sitt hvoru sölustiginu (*lóðréttar* samkeppnishömlur).

Láréttar samkeppnishömlur eru litnar hvað alvarlegustum augum innan samkeppnisréttarins. Því verða fyrirtæki almennt að stíga sérstaklega varlega til jarðar hvað varðar öll samskipti við keppinauta, hvar sem þau fara fram.

Varðandi **efni** þeirra samskipta sem brotið geta 10. gr. þá er ljóst að það verður ekki tæmandi talið. Hér á eftir verður þó reynt að gera grein fyrir helstu áhættuþáttum Sýnar að þessu leyti, miðað við starfsemi félagsins.

Í stuttu máli má segja að öll samskipti **keppinauta** sem hafa áhrif á **viðskiptalegt sjálfstæði** þeirra geti komið til alvarlegrar skoðunar skv. 10. gr. samkeppnislaga, en það er grundvallaratriði samkeppnislaganna að sjálfstæðir keppinautar taki sínar viðskiptalegu ákvarðanir út frá eigin forsendum fyrirtækisins, án vitneskju um viðbrögð eða útspil keppinautarins. Þannig er sjálfstæði keppinauta lykilatriði og fyrirtæki þurfa að ákveða sjálfstætt hvernig þau hegða sér á markaði, hvernig þau verðleggja vörur sínar og þjónustu, hvaða þjónustu þau bjóða og með hvaða skilmálum.

Sem dæmi um lárétt samráð eða samskipti, sem verða að teljast óheimil milli keppinauta, og gætu bakað Sýn ábyrgð, má nefna eftirfarandi atriði sem tiltekin eru í köflum 8.2-8.9.

Taka skal fram að falli samstarf undir bannreglu 10. gr. samkeppnislaga geta verið fyrir hendi möguleikar á **undanþágu**. Á það við ef jákvæð áhrif samstarfsins þykja vega þyngra en sú röskun á samkeppni sem af samstarfinu leiðir. Frá og með 1. janúar 2021 hefur hins vegar ekki lengur verið þörf á undanþágu frá Samkeppniseftirlitinu heldur bera hlutaðeigandi fyrirtæki ábyrgð á því að starfsemi þeirra samræmist 10. gr. samkeppnislaga. Samkeppniseftirlitið hefur hins vegar gefið út leiðbeiningar um undanþágur frá bannreglu 10. gr.

8.2 LÁRÉTT SAMRÁÐ UM VERÐ EÐA KOSTNAÐ

Sýn getur brotið gegn 10. gr. samkeppnislaga með því að taka þátt í samskiptum við keppinauta sem hefur áhrif á verð. Það er grundvallaratriði að sérhvert sjálfstætt fyrirtæki ákveði sjálft verð sín og skilmála þjónustu sinnar. Þannig verður sérhvert fyrirtæki að ákveða það sjálft, út frá eigin viðskiptalegu forsendum gegn hvaða verði það selur vöru sína eða veitir þjónustu sína.

Samráð um *verð eða verðstefnu*, hvort heldur sem er innkaupsverð til birgja eða endanlegt verð til neytenda eða tiltekna kostnaðarliði sem áhrif hafa á verðmyndun, er almennt talið fela í sér alvarlegt brot á 10. gr. samkeppnislaga. Gildir þá einu hvort samráðið miðar að verðhækkun, verðlækkun eða að því að verð standi í stað.

Verðsamráð getur tekið á sig ýmsar myndir og getur m.a. falist í því:

- að hafa beint samráð um ákvörðun verðs eða verðstefnu
- að sammælast um afslætti eða verðhækkanir
- að sammælast um lágmarksverð, hámarksverð eða verðbil
- að sammælast um að auglýsa ekki verð
- að eiga upplýsingaskipti um verð eða (fyrirhugaðar) verðbreytingar
- að eiga upplýsingaskipti um kostnaðargrunn eða verðútreikninga

Varðandi samvinnu sem tengist *kostnaði* er rétt að taka fram að samræming á kostnaðarþáttum getur fallið undir verðsamráð í skilningi samkeppnislaganna. Sýn er óheimilt að taka þátt í umræðum eða aðgerðum sem geta leitt til samræmingar á verðlagningu og öðrum samkeppnisþáttum í starfsemi félagsins, þ.m.t. kostnaðarþáttum. Í þessu felst m.a. bann við:

- Sameiginlegu mati eða útreikningum á því hvaða áhrif breytingar í rekstrarumhverfi geta haft á kostnað eða verðlagningu þeirra, þannig að leitt geti til samræmingar á verðlagningu eða öðrum samkeppnisþáttum. Ekki síst ber að gæta að slíkum samskiptum innan atvinnugreinasamtaka.
- Gerð hvers konar kostnaðargrunna sem varða starfsemi fyrirtækja.

8.3 LÁRÉTT SAMRÁÐ UM SKILMÁLA

Þátttaka Sýnar í **samræmingu skilmála** getur jafnframt falið í sér sjálfstætt brot á 10. gr. samkeppnislaga. Sérhvert fyrirtæki verður að taka ákvörðun um það sjálfstætt og án samskipta við keppinauta sína hvaða þjónustu það veitir/veitir ekki og hverjir skilmálar þeirrar þjónustu eru. Fulltrúar keppinauta mega ekki sammælast um það hversu víðtæk tiltekin þjónusta skuli vera, né heldur hvort tekið sé gjald fyrir tiltekna þjónustuliði. Hafa ber í huga að samkeppni felst ekki eingöngu í verði á seldum vörum/þjónustu, heldur einnig umfang þjónustunnar sem fyrirtæki veita eða þjónustustig.

Þannig er Sýn óheimilt að taka þátt í

-samræmingu skilmála sem gilda í viðskiptum milli fyrirtækja

-samræmingu viðskiptaskilmála gagnvart neytendum um atriði þar sem samkeppni getur ríkt

8.4 LÁRÉTT MARKAÐSSKIPTING

Markaðsskipting er ekki síður álitin alvarleg takmörkun á samkeppni en verðsamráð. Lárétt markaðsskipting getur tekið til samkomulags milli keppinauta um að skipta á milli sín **viðskiptavinum** eða t.d. **landsvæðum** eða tiltekinni **tegund þjónustu**. Keppinautum er óheimilt með öllu að gera slíkt samkomulag sín á milli, t.d. um að fyrirtækin leggi áherslur á tiltekin landsvæði, tegund viðskiptavina eða þjónustu.

8.5 SAMRÁÐ VIÐ TILBOÐSGERÐ Í ÚTBOÐUM

Keppinautum á fjarskiptamarkaði er, eins og öðrum, með öllu bannað að hafa samráð um gerð tilboða, hvort sem óskað er eftir þeim í útboðum eða með óformlegum hætti, nema þegar samráðið hefur hvorki að markmiði né af því leiðir að samkeppni sé raskað eða á grundvelli sjálfsmats, sbr. 15. gr. samkeppnislaga. Til samráðs getur talist að koma sér saman **um verð**, **hver skuli bjóða** í verkið eða jafnvel samráð um mismunandi verð með samkomulagi um það **hver skuli fá** viðskiptin. Þá geta fyrirtæki ekki heldur staðið sameiginlega að útboði á vörum eða þjónustu eða óskað sameiginlega tilboða, nema á grundvelli sjálfsmats, sbr. 15. gr. samkeppnislaga.

8.6 UPPLÝSINGASKIPTI

Upplýsingaskipti af ýmsu tagi eru hagkvæm og hvetja til virkrar samkeppni, t.d. um nýjungar í tækni, öryggismál o.fl. Varðandi upplýsingaskipti keppinauta þarf þó að hafa í huga þá meginreglu að að sérhvert fyrirtæki verður að taka ákvarðanir um sína markaðshegðun út frá eigin forsendum og ætluðum viðbrögðum keppinauta miðað við þær upplýsingar um markaðinn sem almennt liggja fyrir á markaði.

Upplýsingaskipti sem eru til þess fallin að skapa samkeppnisskilyrði, sem eru ólík eðlilegum samkeppnisskilyrðum á viðkomandi markaði, geta falið í sér brot gegn samkeppnislögum, ekki síst á fákeppnismarkaði. Það er ekki auðvelt að gefa skýrar reglur um mörk heimilla og óheimilla upplýsingaskipta en draga má upp helstu sjónarmið á eftirfarandi hátt:

Sýn má t.d. EKKI skiptast á upplýsingum við keppinauta um:

Verð

- verð einstakra fyrirtækja á markaði á vöru/þjónustu
- verðstefnu, álagningu eða viðskiptakjör

Sölu

- viðskiptaaðila fyrirtækisins
- sölu eða markaðshlutdeild einstakra fyrirtækja (nema sögulegt)

- framtíðaráætlanir Sýnar eða viðskiptaaðila fyrirtækisins
- viðskiptaáætlanir eða viðskiptapróun

Kostnað

- verð/viðskiptakjör á aðföngum
- tillögur um að velta nánar tilgreindum kostnaði yfir á viðskiptavini
- atriði sem veita innsýn inn í kostnað Sýnar eða viðskiptaaðila þess

Löggjöf

- tillögur um viðbrögð við lagabreytingum, í þeim tilvikum að lögin veita valfrelsi um samkeppnisþætti

Taka skal fram að þó svo að minni hættu sé á því að upplýsingaskipti séu ólögsmæt ef gögnin sem skipst er á teljast opinber gögn, þá er ekki óhætt að líta svo á að skipti eða umræða um öll opinber gögn sé heimil. Þegar vafi leikur á um lögmæti upplýsingaskipta ber að ráðfæra sig við aðallögfræðing Sýnar.⁶

Í sáttinni frá 2017 er lögð áhersla á að bæði Miðlar og heildsölusviðið miðli mikilvægum upplýsingum samtímis til allra sem í hlut eiga. Þannig er mælt fyrir um að mikilvægar viðskiptalegar upplýsingar frá Miðlum skuli berast með sama hætti og sama tíma til annars vegar smásölu Sýnar og hins vegar til nýrra aðila. Miðlum og eftir atvikum heildsölu Sýnar er með öllu óheimilt að miðla til smásölu Sýnar hvers konar viðskiptalegum upplýsingum sem tengjast rekstri þeirra keppinauta Sýnar sem jafnframt eru viðskiptavinir Miðla. Sama á við um önnur svið eða deildir Sýnar sem búa yfir slíkum upplýsingum. Smásölu Sýnar er óheimilt að óska eftir eða nýta sér slíkar upplýsingar.

Þá er heildsölu Sýnar jafnframt samkvæmt sáttinni óheimilt að greina smásölu Sýnar frá fyrirsprungnum eða umsóknum um aðgang núverandi eða mögulegra keppinauta smásölu Sýnar að kerfum Sýnar eða þjónustu heildsölu Sýnar. Hið sama gildir um hvers konar aðrar upplýsingar sem heildsala Sýnar býr yfir og geta gefið til kynna fyrirætlanir og starfsemi keppinauta smásölu Sýnar.

Þá er lögð skylda á heildsöluna að **upplýsa** alla viðskiptavini sína um nýjar eða fyrirhugaðar vörur eða þjónustu, breytingar eða áætlanir tengdar núverandi eða fyrirhugaðri þjónustu, á sama tíma og með sama hætti þegar um er að ræða aðgang að þjónustu skv. sáttinni. Sjá nánar kafla 5.5.1.

8.7 VIÐBRÖGÐ

Sérstök sönnunarsjónarmið innan samkeppnisréttarins leiða til þess að ef fyrir liggur sönnun um samskipti keppinauta um verð eða aðra samkeppnisþætti, þá flyst sönnunarbyrði fljótt yfir

⁶ Um nánari afmörkun á mörkum heimilla/óheimilla upplýsingaskipta má vísa til leiðbeininga Evrópusambandsins: „Guidelines on the applicability of Article 101 of the Treaty on the Functioning of the European Union to horizontal co-operation agreements“ (2011/C 11/01).

á þau fyrirtæki sem eiga í hlut. Þau þurfa þá að sanna að *ekki* hafi verið um ólögmaett samráð að ræða. Þessi sjónarmið leiða jafnframt til þess að verði starfsmenn Sýnar sem verða þess varir að ræða eigi viðkvæm málefni meðal keppinauta, sem kunni að fara gegn samkeppnislögum, þá er mikilvægt að *stöðva* slík samskipti þegar í stað og *tryggja sönnun* fyrir því að Sýn hafi stöðvað samskiptin og ekki tekið þátt í samráði eða ólögmaetu athæfi.

Verði stafrmaður þess var að samskipti eigi sér stað sem kunna að fara gegn samkeppnislögum, (hvort heldur sem er í tölvupósti, símtali, á fundi eða með öðrum hætti) ber starfsmanni að stöðva samskiptin með sannanlegum hætti og taka fram að samskiptin kunni að fara gegn samkeppnislögum.

Sérhver stafrmaður ber ábyrgð á því að bregðast á réttan hátt við slíkum aðstæðum, að meginstefnu í samráði við aðallögfræðing Sýnar.

8.8 LÓÐRÉTT SAMRÁÐ

Um lóðrétt samninga er að ræða þegar þeir eru gerðir á milli tveggja eða fleiri fyrirtækja sem starfa ekki á sama framleiðslu- eða dreifingarstigi þegar litið er til efnisatriða samningsins, svo sem milli heildsölu Sýnar og viðskiptavina hennar.

Dæmi um tegundir lóðréttra ákvæða

- Hámarks-/leiðbeinandi endursöluverð
- Fast/lágmarks endursöluverð
- Einkakaupasamningar (Single branding)

Meginreglan er sú að birgir (t.d. heildsala Sýnar) má ekki taka þátt í ákvörðun um endursöluverð smásala, smásalinn má ekki heldur semja við birginn um álagningu smásalans. Endursöluverðið og álagning verða almennt að vera alfarið á valdi smásalans. Leiðbeinandi smásöluverð er þó ekki bannað fyrirvaralaust.

Það telst lóðrétt samráð í skilningi samkeppnislaga, þegar birgir og endurseljandi taka sig saman um að hafa áhrif á verð, afslætti, álagningu eða önnur viðskiptakjör með beinum eða óbeinum hætti. Frumkvæði að slíku lóðréttu verðsamráði getur hvort heldur sem er komið frá framleiðanda (birgi) eða endursöluaðila.

Sérstakar reglur gilda um verðákvæði í lóðréttu samningssambandi, ef endurseljandinn telst vera umboðsmaður (e. commercial agent) í skilningi samkeppnisréttarins. Til þess að

viðskiptaaðili Sýnar geti talist umboðsmaður félagsins, þarf viðskiptaaðilinn að vera því sem næst laus við alla áhættu af viðskiptunum.⁷

Samstarf í markaðsmálum, t.d. við endurseljanda þjónustu Sýnar, er ekki bannað en mikilvægt er að gæta að því í slíku samstarfi að í því felist ekki lóðrétt samráð um verð.

Eftirfarandi er talið falla undir lóðrétt samráð skv. ákvörðunum Samkeppniseftirlitsins.

- *Samráð um tiltekið endursöluverð.*
- *Samráð um lágmarks endursöluverð.*
- *Samráð um takmörkun á afslætti.*
- *Samráð um að afsláttur sé háður sölu vöru á ákveðnu verðbili.*
- *Samráð um að tengja endursöluverð við söluverð keppinauta.*
- *Samráð um álagningu eða framlegð endurseljandans.*
- *Samráð um álagningu eða framlegð framleiðandans/heildsalans.*

9 MISNOTKUN Á MARKAÐSRÁÐANDI STÖÐU

Samkvæmt ákvæði 11. gr. samkeppnislaga er misnotkun á markaðsráðandi stöðu bönnuð. Skilyrði þess að brotið sé gegn ákvæðinu eru að um sé að ræða fyrirtæki í markaðsráðandi stöðu og að sú staða hafi verið misnotuð.

Í því skyni að meta hvort að fyrirtæki sé í markaðsráðandi stöðu þarf að skilgreina viðkomandi markað. Í 4. gr. samkeppnislaga kemur fram að markaðsráðandi staða sé þegar fyrirtæki hafi þannig efnahagslega styrkleika að geta hindrað virka samkeppni á þeim markaði sem máli skiptir og að það geti að verulegu leyti starfað án þess að taka tillit til keppinauta, viðskiptavina og neytenda. Eftirfarandi atriði gefa í skyn að fyrirtæki sé í markaðsráðandi stöðu:

Markaðshlutdeild :

- Ef markaðshlutdeild er minni en 30% þá er markaðsráðandi staða mjög ólíkleg.
- Ef markaðshlutdeild er milli 30-40% þá er markaðsráðandi staða möguleg í vissum tilvikum.

Við mat á markaðsráðandi stöðu er jafnframt litið til skipulags markaðarins og eftirfarandi atriði skoðuð:

- Aðgangshindranir að markaðnum
- Fjöldi og styrkur keppinauta
- Fjárhagslegur styrkleiki viðkomandi fyrirtækis
- Lóðrétt samþætting

⁷ Um stöðu umboðsmanna er nánar fjallað um í leiðbeiningum framkvæmdastjórnar ESB um lóðréttar takmarkanir: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32000Y1013\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32000Y1013(01)&from=EN)

- Tæknilegt forskot
- Kaupendastyrkur

Bent er á að fyrirtæki geta jafnframt verið sameiginlega í markaðsráðandi stöðu.

Samkvæmt sáttinni er Sýn í það sterkri stöðu á tilteknum mörkuðum að líkur eru á markaðsráðandi stöðu. Rétt er því að Sýn hafi til viðmiðunar reglur 11. gr. samkeppnislaga, en auk þess er sérstaklega mælt fyrir um tiltekna hegðun í sáttinni sjálfri.

Það er ekki bannað að vera í markaðsráðandi stöðu samkvæmt samkeppnislögum en 11. gr. samkeppnislaga leggur bann við misnotkun slíkrar stöðu. Af þeim sökum verða fyrirtæki í markaðsráðandi stöðu sérstaklega að gæta að hegðun sinni á markaðnum. Þannig hvíla sérstakur skyldur á fyrirtækjum sem eru í markaðsráðandi stöðu, m.a. Sýn, og ólíkar reglur gilda um þau en smærri aðila á markaðinum.

Eftirfarandi eru **dæmi** um hegðun sem fyrirtæki í markaðsráðandi stöðu má ekki viðhafa vegna stöðu sinnar:

9.1 EINKAKAUPASAMNINGAR

Markaðsráðandi fyrirtæki má ekki skuldbinda kaupanda til að kaupa alla þjónustu eða vörur tiltekinnar tegundar eða stóran hluta þess sem hann þarfnast (m.v. 80%) af hinu markaðsráðandi fyrirtæki. Í þessu samhengi skiptir ekki máli þó að samningurinn hafi verið gerður að beiðni viðsemjandans. Slík háttsemi af hálfu fyrirtækis í markaðsráðandi stöðu er almennt talin ólögmat þar sem hún getur verið til þess fallin að útiloka eða takmarka verulega samkeppni frá nýjum eða minni keppinautum um viðskiptin.

Almennt séð er langur gildistími einkakaupasamninga talinn auka á skaðleg áhrif samnings. Það athugast þó að langtímasölusamningar geta verið réttlætanlegir vegna mikilla fjárfestinga tengdum tilteknum viðskiptavinum.

Samkvæmt sáttinni ber Sýn að tryggja að samningar við nýja aðila innihaldi ekki einkakaupaákvæði sem hamla viðkomandi að bjóða upp á sjónvarpsrásir frá öðrum rétthöfum eða heildsölum til sinna viðskiptavina.

9.2 SAMTVINNUN

Um samtvinnun er að ræða þegar seljandi vöru A, sem er markaðsráðandi fyrir sölu á vöru A, reynir að þvinga kaupanda til að kaupa einnig vöru B. Með samtvinnun gerir fyrirtækið það að skilyrði að til þess að kaupa vöru A verði einnig að kaupa vöru B, sem hefur engin tengsl við vöru A. Þetta á við þegar um tvær mismunandi vörur er að ræða, en ekki mismunandi hluta einnar vöru, sem tengjast ekki vegna eðli þeirra eða viðskiptavenju. Almennt er

samtvinnun markaðsráðandi aðila talin hindra samkeppni þar sem kaupandi á ekki kost á að leita leiða til að kaupa vöru B af öðrum á hagstæðara verði.

Í sáttinni frá 2017 er sérstaklega fjallað um bann við samtvinnun á þjónustu. Þannig má Sýn ekki:

- gera að skilyrði að fyrir kaupum á fjarskiptaþjónustu að mikilvægar sjónvarpsrásir skuli fylgja með.
- tvinnu saman sölu fjarskiptaþjónustu og mikilvægar sjónvarpsrásir gegn verði eða viðskiptakjörum sem jafna má til slíks skilyrðis.
- gera það að skilyrði að nýr aðili kaupi einnig aðra þjónustu en sjónvarpsrásir eða pakka með sjónvarpsrásum af Sýn, t.d. dreifingu í gegnum IPTV sjónvarpskerfi Sýnar.
- Sýn skal tryggja að í samningum um heildsölu á mikilvægum sjónvarpsrásum (og eftir atvikum á öðrum sjónvarpsrásum eða sjónvarpspökkum Sýnar) verði ekki að finna samtvisunarákvæði sem takmarki möguleika nýrra aðila til þess að kaupa einstakar sjónvarpsrásir eða pakka með sjónvarpsrásum af félaginu.

Auk ségreindra reglna sáttarinnar þarf Sýn að hafa í huga almennar reglur um samtvisun markaðsráðandi fyrirtækja. Leita þarf ráðgjafar aðallögfræðings Sýnar ef vafi leikur á um þetta atriði í einstökum tilvikum.

9.3 VIÐSKIPTANEITUN

Fyrirtæki í markaðsráðandi stöðu getur hafnað viðskiptum á málefnalegum forsendum. Höfnun sem ekki byggist á málefnalegum forsendum getur hins vegar verið raskað samkeppni og í ákveðnum tilvikum falið í sér misnotkun. Þá geta ósanngjarnir skilmálar jafnframt falið í sér höfnun. Munur getur verið á því hvort um fyrirbyggjandi eða nýjan viðskiptavin er að ræða.

Ekki hvílir lengur sérstök skylda á Sýn til viðskipta við nýja aðila og eftir atvikum smærri fjölmiðlaveitur um tiltekin viðskipti. Gilda því almennar reglur um þetta atriði. Leita ber ráðgjafar hjá aðallögfræðingi Sýnar ef vafi leikur á um þetta atriði.

9.4 SKAÐLEG UNDIRVERÐLAGNING

Verðákvarðanir fyrirtækis í markaðsráðandi stöðu geta talist fela í sér skaðlega undirverðlagningu. Við mat á því hvort um skaðlega undirverðlagningu sé að ræða skiptir kostnaður miklu máli en flókið getur verið og erfitt að greina kostnað. Verðlagning undir meðaltali breytilegs kostnaðar telst yfirleitt fela í sér brot en verðlagning yfir meðaltals breytilegum kostnaði en undir meðaltals heildarkostnaði getur verið brot ef meira kemur til.

9.5 SAMKEPPNISHAMLANDI AFSLÆTTIR

Það getur verið ólöglegt af hálfu fyrirtækis í markaðsráðandi stöðu að bjóða tryggðarafslætti. Slíkum afsláttum er ætlað að tryggja að kaupendur haldi sig við einn seljanda. Þannig eru afslættirnir háðir því að kaupandi uppfylli þörf sína fyrir vöruna (eða um 80% af henni) með viðskiptum við hið markaðsráðandi fyrirtæki. Tryggðarafslættir geta þó hugsanlega verið heimilir ef kostnaðarlegt hagræði er grundvöllur afsláttanna.

Þá eru markmiðsafslættir jafnframt af sama meiddi. Í þeim felst til dæmis að veittur er verulegur afsláttur ef kaupandi nær ákveðinni veltu í innkaupum frá seljanda.

9.6 SÉRTÆK VERÐLÆKKUN

Það getur verið ólöglegt af hálfu fyrirtækis í markaðsráðandi stöðu að beita sértækri verðlækkun. Um er að ræða sértæka verðlækkun þegar hún beinist að viðskiptavinum keppinautanna en tekur ekki almennt til viðskiptavina hins markaðsráðandi fyrirtækis. Sértæk verðlækkun þarf ekki að vera undir kostnaðarviðmiðum til þess að teljast ólöglegt.

9.7 VERÐMISMUNUN

Verðmismunun getur falið í sér misnotkun á markaðsráðandi stöðu. Verðmismunun á sér stað þegar sama vara/þjónusta er seld á mismunandi verði til viðskiptavina hins markaðsráðandi fyrirtækis.

Verðmismunun er ólöglegt ef viðskiptaaðilum er mismunað með ólíkum skilmálum í samskonar viðskiptum og samkeppnisstaða þeirra þannig veikt. Markaðsráðandi fyrirtæki hefur þó vissar heimildir til að mæta samkeppni og til þess að verleggja í samræmi við lægri kostnað af tilteknum viðskiptum.

Í sáttinni frá 2017 er sérstaklega tekið fram að heildsölu Sýnar sé óheimilt að mismuna viðskiptavinum sínum nema það byggi á sannanlega málefnalegum ástæðum.

9.8 VERÐÞRÝSTINGUR

Þegar verðþrýstingi er beitt sem er til þess fallinn að raska samkeppni getur verið um misnotkun á markaðsráðandi stöðu að ræða. Staðan kemur upp þegar fyrirtæki er markaðsráðandi á heildsölustigi og starfar einnig á tengdum markaði á smásölustigi. Hið markaðsráðandi fyrirtæki selur mikilvæg aðföng á heildsölumarkaðinum til annarra fyrirtækja sem nýta þau í starfsemi á smásölumarkaði. Þá er smásöluhluti hins markaðsráðandi fyrirtækis í samkeppni við fyrirtækin sem kaupa af því aðföngin.

Verðþrýstingi er beitt þegar hið markaðsráðandi fyrirtæki selur aðföngin á hærra verði en verðið sem smásöludeild þess greiðir þannig að keppinautur tapi á hverri sölu ætli hann að jafna smásöluverð fyrirtækisins.

Verðþrýstingi er einnig beitt þegar munurinn á heildsölu- og smásvöluverði er það lítill að hagnaði keppinautar í smásölu er þrýst niður sem leiðir til þess að hann getur ekki veitt hinu markaðsráðandi fyrirtæki samkeppni til lengri tíma.

Við mat á verðþrýstingi er litið til tekna og kostnaðar hins markaðsráðandi fyrirtækis.

Í sáttinni er sérstaklega kveðið á um að heildsöluverð til *nýrra aðila* skuli a.m.k. ekki vera hærra en það heildsöluverð sem smásölusvið Sýnar greiði fyrir aðgang að mikilvægum innlendum sjónvarpsrásum. Heildsöluverðlagning skal stuðla að því að nýr aðili geti boðið mikilvægar innlendar sjónvarpsrásir (sem hluta af pakka/vöndli) með samkeppnishæfum og arðsömum hætti og að ekki sé hætta á verðþrýstingi.

Að öðru leyti gilda almennar reglur um þetta atriði. Leita ber ráðgjafar hjá aðallögfræðingi Sýnar ef vafi leikur á um þetta atriði.

10 EFTIRLIT OG ENDURSKOÐUN

Reglur þessarar skulu endurskoðaðar á þriggja ára fresti, næst fyrir lok septembermánaðar 2024, með tilliti til nýrrar framkvæmdar samkeppnisyfirvalda, túlkunar samkeppnisreglna eða breyttra áherslna í starfsemi Sýnar.

Reglur þessar skulu kynntar starfsfólki Sýnar, stjórnarmönnum og þeim aðilum öllum sem taka þátt í starfsemi fyrirtækisins. Þegar nýr einstaklingur tekur sæti í stjórn eða hefur störf skal Sýn kynna honum reglurnar.

Uppfærð samkeppnisréttaráætlun staðfest í framkvæmdastjórn Sýnar 31. ágúst 2021.